

ניקמת ההרגים

אצלנו, הפוליטיקה היא עניין של מטאורולוגיה. כאשר קמה המדינה, סירב דויד בן-גוריון להגדיר את גבולותיה בחוק. הוא רצה שהגבולות יהיו גמישים, כמו מסטיק, כדי שניתן יהיה לשנותם מדי פעם (לטובתנו) לעת מצוא.

ואכן, הדחף הבן-גוריוני פועל מאז ללא-הרף, הגבור לוח התרחבו ב-1948/9, ולאחר מכן זמנית ב-1956, כא-שר בן-גוריון הכריז על "מלכות-ישראל השלישית" שהת-קיימה רשמית בהוד ובהדר במשך 31 שעות ו-13 דקות, עד שבן-גוריון הודיע על פירוקה. השטח עצמו הוחזר כעבור חצי שנה. לאחר מכן התרחבו הגבולות ב-1967, והצטמקו בשלוש השנים האחרונות, ומתפשטים בצפון. בקיצור, המדינה מתנהגת כמו אמבה, המטיילת לה על המפה, פעם אנה ופעם אנה.

או איך יודעים היכן נמצאת המדינה ברגע כלשהו? לא על פי המפות, כי המפות הן עניין של מצב-דיוח וחשק אידיאולוגי. אישיאיש ומפתו.

גם לא על פי החוק, כי על פי החוק ירושלים המזר-רחית ורמת-הגולן שייכות למדינת-ישראל, על פי השי-פוט והמישפט, אך לא כן יפועו. הן לא סופחו מעולם כדיון.

אבל יש מי שדר, המלמד את הישראלים מדי יום היכן נמצאת מדינתם ביממה זו, והי פינת מזג-האוויר, והי פינת מרתפת, יותר אף מהדיווח על תנודת המניות בבורסה או המצב בטבלת הליגה לכדורגל — שני התחביבים האחרים של הישראלי המצוי.

הנה: צפון-סיני נעלם לפתע, ובצינעה, מתחזית מזר-האוויר בטלוויזיה. הנגב נשאר מיותם, והוא מופיע עתה לבדו, ממש בעירום. אבל מיסרף-אילת נשאר במקומו, בלי מיסרף-שלמה, ובעיקר: נוספו, "הרי שומרון", שזכו עתה בקיום עצמאי ובמקום משלהם בתחזית, (זהו, אגב, טעות. יש לאמר: "הרי השומרון", כמו הרי הגליל). גם ברדיו הולכת וגדלה המדינה, בשעה שהיא מצ-טמקת בשטח. רמת-הגולן התחלקה לשניים, ויכולים אנו להבחין עתה בבירור בין זוג-האוויר בצפון רמת-הגולן ובין עמיתו בדרום רמת-הגולן. ואילו בין השפלה לחוף-הים שגבלו זו בזו במשך אלפי שנים, חדר עתה, במיבצע מזוהר של פלישה מטאורולוגית, השומרון.

כך, כשארחת הרצליה-פיתוח או בתים רוצה לדעת מה יהיה במזג-האוויר אצלו בבית, הוא נאלץ עתה להאי-זין לרשימה ארוכה של גופים ואוורים, שאינה נופלת (כך נדמה לי) מזו שמאזין לה אורח אמריקאי או אורח סובייטי, שלא לדבר על שגנבו האורח המצרי, הגר בארץ המשתרעת לאורך אלפים קילומטרים.

אני חרד למה שיקרה למזג-האוויר כאשר נחזיר את הגדה והגולן. השרון יתחלק או לשלושה חלקים, כמו גאליה בימי יוליוס קיסר, ונלמד להבחין מטאורולוגית בין עמק-ירעאל המערבי ועמק-ירעאל המזרחי.

אגב, מדוע אין טאבה וזכה עדיין באיזכור עצמאי בתחזית מזג-האוויר? האם מעיד הדבר על חוסר-נחישות של אריאל שרון בדברותו בפניה זו של מולדתנו הקדו-שה?

נחמה באייפוקלנד

אני מוצא נחמה גדולה במילחמה סביב אייפוקלנד. אני אנגלופיל. לדעתי, הבריטים הם העם המתורבת ביותר בעולם. מאות שנים של תחשתי-ביטחון, באי שהיה מחוסן מפני כל התקפה, טיפחו בהם לא רק חוש-הומור נהדר, אלא גם איוון נפשי נדיר בעניינים פוליטיים.

תאצ'ר

והנה, סופ — הכל הת-נדף בן-רגע. והי מילחמה לקאריק-טורטיסים. המנהיג בבוא-נוסאיירס הוא קאריקטור-רה של עריץ פאשיסטי, הפלישה לאייפוקלנד הי-תה קאריקטורה של הפלי-שה לפולין, התגובה הברי-טית היא קאריקטורה של התגובה הבריטית או. מארי-גלס תאצ'ר, God Bless Her היא קאריקטורה של וינסטון צ'רצ'יל.

במשבר עליון זה מת-נהגים הבריטים כאילו מתקרבת הארמאדה שוב לחור-פיהם, או כאילו ריכזו נפוליון שוב את כוחותיו בערי-התעלה, גל של התלהבות לאומנית מצויף את האי. שוב חבים כה רבים כה הרבה לכה מעטים, דם, יזע ודמעות, אנגליה מצפה מכל אחד לעשות את חובתו.

הקריאה לשפית-הדעת הן מעטות וחריגות. האופווי-ציה נסחפה בגל הלאומני כמו הימין הקיצוני ביותר. אותו הדבר קרה, כמובן, בארגנטינה. שם שולט מיסטר פאשיסטי מגואל-בדס. אנשים נעלמים בלילות, אסירים נרצחים בעינויים. אך בהישמע קול הדם, האומה כולתה התייצבה מסביב לגנלים המנוחכים.

בקיצור, הם מתנהגים בדיוק כמונו! ולנו, לפחות, יש התירוץ שבעיותינו הן קצת יותר רציניות. אם תרצו, זוהי נחמה.

הסרט בא ללמד ששום כובש אינו יכול לשעבד לאוריימים עם שלם. הוא יכול להרוג, לדכא, לנצל, לגזול אדמות, לגרש. אך סופו ליפול ולהעלם, ואילו עס-הארץ נשאר. למרבה הצער, נראה ששום כובש אינו מסוגל ללמוד זאת מניסיונו של זולתו. כל כובש מאמין, משום-מה, שהוא שונה מכל שאר הכובשים, קשוח יותר, נחוש יותר, חכם יותר, ערמומי יותר. אך ההיסטוריה חוזרת על עצמה בחדגוניות מדכאת.

כדאי לישראל לראות סרט זה, כדי לחדור לעולמם הרחוני של העמים הערביים, ולראות את החוויה ההיס-טורית שעיצבה את רוחם בימינו. אם אכן הסיכוסך היס-

ראלי-ערבי הוא התנגשות בין טראומות לאומיות, כפי שטען פעם עמוס קינן, מוטב להבין את הטראומה של-הם. אחרי סרט זה ניתן להבין אף את מועמר אל-קדאפי.

ציפור ברוח קרחונית

מי שצפה בתחרות האירוריוויון — אפשר לקרוא לזה גם אירוריוויון — יכול היה לקבל את הרושם שאיש אחד כתב כמעט את כל השירים. לעיתים היה נדמה לי שאיש אחד גם מנצח עליהם. מנצחי המדינות השונות דמו זה לזה להפליא. שחקן טוב אחד יכול היה לשחק את כולם, תוך שינויים קלים בשם ובשיר.

מה היה יונגן בשיר היוונגן או הקפריסאי? מה היה פניני בשיר הפניני המיסכן, שלא זכה אף בנקודה אחת? מה היה שווייצר בשיר השווייצרי? השיר הישראלי, שהוא עולב למדי, בלט מתוך השלר-לית והואת מפני שהיה שונה במיקצת. על כן זכה בכמה עשרות נקודות נוספות מצד השופטים המשועממים באר-צות השונות. אך זה היה רחוק מן השיא — הוא לא זכה אף בשני שלישים של הנקודות שבהן זכה השיר המנצח. מדוע? מפני שהשוני שבשיר הישראלי היה קיטש לאומני, חסר תוכן לאומי אמיתי. הוא מבטא את האופנה השרורת בישראל, אך זה נוגד לחלוטין את האופנה השרורת עתה באירופה ובמערב.

השיר שזכה בתחרות אינו רק יפהפה ומיוחד מאוד, אלא יש בו מסר אמיתי, מסר כללי-אנושי עדין ונוגה. איני יודע כמה מן השופטים באירופה הבינו את מילור-תיו, היכולות להרטיב את עיניו של אדם רגיש. הוא מבטא את רחשי-הלב של הנוער האירופי הטוב: "האנ-גועים לשלום (התרגום הנכון אינו "קצת שלווה", אלא "קצת שלום") ולחיים יותר יפים, והפחד מפני השואה הגרעינית המטילה עתה את חיתתה על אירופה.

כמו פרח בראשית החורף, כמו ציפור ברוח קרחונית, כמו בובה שאיש אינו חפץ בה עוד, כך אני מרגישה בימים רבים...

ההבדל בין שני השירים — הגרמני והישראלי — אינו רק כתב-יד בין הפשטות הנוגעת-ללב של הצעירה הגרמניה ובין ההיחא-של הלהקה הישראלית. זהו ההב-דל בין הדור הצעיר הישראלי, ההולך ימינה-ימינה, ובין הדור האירופי הטוב כולו, הנהדר בהמוניו אל תנועות-השלום, ה"ירוקות" (של שומרי איכות-הסביבה) והדתיות. קצת שלום, קצת שמש, קצת שלום, קצת שמש, כדי שהאנשים לא יבכו כליכך הרבה, כדי שלא אאבד את התיקוה...

ואלה הגבולות

להלילה ומחר

הפורנוגרפיה היא עניין של גיאוגרפיה, אמר סאקניו במחזה בית-התה של ירח אגוסט.

מבין כל המלל שליווה את הנסיגה מחבליימית נתקע לי בראש מישפט אחד. אחד מאותם הכתבים שהתחרו אז על כתר-השמאלץ באלפיות-הקייטש, תיאר את השיירה הישראלית האחרונה שעזבה את החבל, וקונן על יחס הברדווים.

הברדווים האלה, כך מסתבר, היו כל הזמן נחמדים. אך כאשר התקרב הכיבוש הישראלי אל סופו הם החי-לפו את עורם, ממש בן-רגע. הם נופפו בהתלהבות בדגלים מצריים וקראו קריאות-גנאי לחיילי-צה"ל הני-סוגים.

המסקנה, שלא נאמרה בפה מלא: איך אפשר לסי-מוך על ערבים? הם כפויי-טובה! אתה אך מפנה להם את הגב, והם מוכנים לנעוץ בך סכין.

שהרי ברור כי הברדווים היו צריכים להזיל דמעות חרישיות, כמו הקאצק-עס-במדים של צה"ל שהחלו לשפוך דמעות ברגע שהמצלמה כוונה אליהן.

ולמה לא? האם לא היתה הקמתה של ימית חגיגה לברדווים? האמנם?

כדי להקים את ימית ואת בנותיה, גורשו הברדווים מאדמתם, שעליה ישבו מדור-דורות. הפעולה היתה כה אכזרית, עד כי מפקדה — אריאל שרון, אלא מי? — גונה בהודעה נדירה של ממשלת-ישראל, שקראה למיבצע שלו בשם "חריג", הבאות נשמו, העצים נגדעו, הני-שים והילדים גורשו במכות, האוהלים הושמדו.

על האדמה ששוחררה בצורה זו הוקמה ההתנחלות היהודית בפיתח-תרפית. הוקמה עליידי אותם הברדווים עצמם, שהוחזרו עליידי המתנחלים כדי להקים את בתי-הם, לנטוע את מטעיהם, להקים את חממותיהם ולשרת אותם בעסקיהם. כדרכם של הברדווים, הם הרכינו ראש, חתמו את הבעת פניהם והמתינו בסבלנות.

בשביל הברדווים האלה, סילוק המתנחלים היה הגשמת חלום של נקמה, מעשה-צדק של אללה. האדמה חזרה אליהם. יתכן שאף בירכו על השמדת העיר ימית בידי הישראלים עצמם. כי "חריג" חדש זה של אריאל שרון מחק את זכר חריגיו הקודמים.

לכתב ישראלי דרוש מוח עקום מאוד כדי לראות משהו מוזר בשימחת הברדווים ביום שנראה להם, בלי כל ספק, כיום-הגאולה. אילו נהגו אחרת, זה היה מוזר.

להבין את קד'אפי

איך צומח איש כמו מועמר אל-קד'אפי? הייתי לא מכבר בווינה כמה ימים אחרי שביקר שם המנהיג הלוזני, שהזמין את עצמו לבירת אוסטריה. דיברתי עליו עם אסטרטים רבים. הם נזו בראשיהם בבזו, ואמרו בנימה של עליונות: האיש תמהוני. הוא מטורף. אנשים כמונו — האירופים — אינם יכולים להבין את גפשו המעוותת.

יתכן שייטיבו להבין אם יראו את הסרט ארי המידבר על עלילותיו של עומר מוח'תאר, לוחם-השיחרור הלוזני. המאה ה-20 ידעה שפעם רבים — החל בשואה הנור-ראה של הנאצים, דרך מלחמת-הזווועה באלג'יריה וב-וויאט-נאם, וכלה בג'נוסייד שביצעו התורכים באלמנים, ברשימה הארוכה של הפשעים, כמעט נשכח אחד מפירקי-הזווועה: מעללי האיטלקים בלוב.

יש הסבורים כיום כי הפאשיזם האיטלקי היה ממש הומאני, בהשוואה לנאציזם הגרמני. בנינו מוסוליני מצ-טייר כמעט כאיש טוב, לעומת אדולף היטלר. הוא לא היה אנטי-שמי, ובשנים הראשונות של שלטונו ממש פינק את היהודים.

אחד הגנרלים העיקריים שלו, נאמר, היה יהודי למחצה. בקיצור, אדם חיר-בי, שטסה מן הדרך ונתן בטעות את ידו לאשמדאי הגרמני.

האמת שונה לגמרי. הי-פאשיזם האיטלקי, ממש כמו החיקוי הגרמני שלו, היה מיסטר רצחני, שהפי-עיל טרור אכזרי מבית ור-צחיטתם בחוץ. יתכן כי הי-שילטון האיטלקי בלוב היה השילטון הקולוניאלי האכזרי ביותר באפריקה. המוני-אדם נרצחו בדם קר, אוכלוסיות שלמות גורשו כדי לפנות מקום להתנחלות איטלקית. הלוזנים בכלל, והברדווים בפרט, נחשבו כת-אדם, שהגזע האיטלקי העליון רשאי ומצוה לשעבדו. כל זה תוך הסתמכות על זכות-אבות, שהרי לפני 2000 שנה שלטו הרומאים בלוב, ועל כך שהאיטלקים "מפריחים את השממה" ושמכך נהנים גם הערבים.

עומר מוח'תאר היה מורה, אחד מאותם גאונים צבאיים טבעיים ומנהיגים כאריזמטיים העולים לגדולה במילחמות-שיחרור. במשך עשרים שנה הנחיל לאיטלקים מפלות בלתי-פוסקות במלחמת-ג'רילה עקשנית. עד שנתפס ב-1931 והוצא להורג, תלוינו היה הגנרל גראציאני, הזוכר-לשימצה.

* אנתוני קווין, עם אוליבר ריד, המחשק את הגנרל האיטלקי גראציאני.